

Kowalczuk, Jerzy

Z życia nauki i życia Towarzystwa :
Roman Teisseyre doktorem <honoris
causa> Akademii Górniczo-Hutniczej
im. Stanisława Staszica : (Kraków, 7 XII
2004)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 67, 63-73

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROMAN TEISSEYRE DOKTOREM *HONORIS CAUSA*
AKADEMII GÓRNICZO HUTNICZEJ
IM. STANISŁAWA STASZICA
(Kraków, 7 XII 2004)

Na wniosek Rady Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH Senat AGH nadał tytuł Doktora Honoris Causa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie profesorowi Romanowi Teisseyre. Uroczyste posiedzenie Senatu AGH poświęcone nadaniu tej godności odbyło się w Auli AGH, uświetnione wystąpieniem chóru przy AGH. Promotorem doktoratu był prof. Jerzy Kowalczyk, a recenzentem prof. Wacław Zuber. Poniżej zamieszczamy tekst laudacji wygłoszonej przez prof. Kowalczyka na tej uroczystości.

Magnificencjo Rektorze,
Wysoki Senacie,
Wielce Szanowny Doktorze Honoris Causa,
Dostojni Goście, Panie, Panowie!

Powierzając mi rolę Laudatora dzisiejszej uroczystej promocji Pana Profesora Romana Teisseyre'a do godności Doktora Honoris Causa Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, Rada Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska oraz Senat Uczelni, sprawiły mi wielkie wyróżnienie i ogromną radość.

Senat Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica nadając Profesorowi Romanowi Teisseyre godność Doktora Honoris Causa miał na względzie czynniki, które ja, jako Laudator w tej sprawie, mam obowiązek i przyjemność ponownie wyliczyć, chociaż Wysoki Senat miał już okazję zapoznać się z opiniami Panów Recenzentów dorobku naukowego Profesora Romana Teisseyre'a, sporządzonymi przez Prof. Prof. Marka Grada z Uniwersytetu Warszawskiego i Wacława Zuberka z Uniwersytetu Śląskiego.

Pierwszym argumentem, zdecydowanie przemawiającym za uhonorowaniem Profesora Teisseyre tym najwyższym akademickim wyróżnieniem, jest pozycja naukowa i autorytet naszego Doktora Honorowego. Swoją obecną naprawdę wybitną pozycję naukową Profesor Roman Teis-

seyre buduje przez całe życie, wytrwałą pracą, ogromną pracowitością, zdolnościami intelektualnymi.

Charakteryzując osiągnięcia Pana Profesora nie można będzie pominąć kilku szczegółów z Jego życia osobistego, które ukształtowały w decydującym stopniu postawę życiową, a w konsekwencji i styl pracy zawodowej Romana Teisseyre.

Radość wygłaszania tej laudacji ma swoje uzasadnienie także w fakcie, który wypływa z mojej znajomości z Profesorem: blisko 60 lat temu (jak szybko ten czas przemija...) dwaj młodzieńcy o jasnych i bujnych czuprynach, nie załamani powojennymi rozwiązaniami polityczno-społecznymi, w jakich znalazły się ich rodziny i oni sami, spotkali się pełni optymizmu w nadziei, że ucząc się rzemiosła geofizycznego znajdą w tej dziedzinie nauki swoją przyszłość i cel życiowy. Byliśmy wtedy obserwatorami badań geofizycznych na terytorium Dolnego Śląska w zespole prof. Henryka Orkisz, prowadzącego z ramienia Państwowego Instytutu Geologicznego badania magnetyczne w rejonie Kłodzka.

Było to moje pierwsze zetknięcie się z Profesorem Romanem Teisseyre, wtedy studentem Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego. Ja byłem adeptem sztuki geofizycznej na Wydziale Geologiczno-Mierniczym Akademii Górniczej (później Akademii Górniczo-Hutniczej) w Krakowie.

Nie o historii naszej znajomości mam jednak głosić laudację. Nie obejdzie się tu bez sięgnięcia do jeszcze bardziej odległej historii, niż to uczyniłem na wstępie. Myślę, że naukowe zainteresowania Pana Profesora swój początek mają we wczesnej młodości i nie miały wpływu tradycje wyniesione z domu rodzinnego. Cofnę się do roku 1789, tj. do końca XVIII wieku i początku lat Wielkiej Rewolucji Francuskiej.

Był to rok tragiczny dla pra pra pradiada dzisiejszego Doktora Honoris Causa. Wtedy to Louis de Teisseyre, przedstawiciel starej francuskiej rodziny arystokratycznej, 35-letni kapitan gwardii króla Francji Ludwika XVI, stracił życie w zawierusze tamtego czasu. Jego żona, Marie Bonal de Ganges, ratując życie swoje i syna, Louisa Stanisława ucieczką, skierowała się z Francji na wschód. Emigrowała wraz z wielką falą uchodźców do Wiednia, a dalej do Krakowa, gdzie prawdopodobnie około roku 1795 osiedliła się na stałe.

Syn Louisa, Louis Stanisław de Teisseyre, ukończył studia na Uniwersytecie Jagiellońskim i otrzymał tytuł *magister scholarum* języka francuskiego. Zawód nauczyciela stał się źródłem jego utrzymania. Założył rodzinę; ożenił się z Czeszką zamieszkałą w Krakowie Marią Hladik, córką dyrygenta chórów krakowskich. W poszukiwaniu zarobku na utrzymanie

coraz liczniejszej rodziny, Louis Stanisław wędrował po Galicji ucząc języka francuskiego w Krakowie, Wieliczce, Tarnowie, Nowym Sączu i w Brodach, gdzie w roku 1837 dostał państwową posadę profesora w Szkole Realnej. Zmarł w Brodach w roku 1841.

Potomkiem małżeństwa Louisa Stanisława i Marii Hladik był syn Henri – Henryk. Mój nauczyciel ze szkoły średniej we Lwowie, prof. Henryk Breit, tak pisał o obcokrajowcach, którzy żyli na początku osiemnastego wieku, w okresie wojen napoleońskich i wielkich ruchów migracyjnych narodów Europy: „*Element polski asymiluje i czyni w niesłychanie krótkim czasie gorącymi Polakami osiadłych tu przedstawicieli najróżniejszych narodowości. Świadczą o tym wymownie nazwiska Szolc-Wolfowiczów, Scharfenbergerów-Ostrogórskich i Grozwajerów, Boimów, Hanłów i Korniaktów z dawnych czasów, a Artura Grottgera, Karola Szajnoch, Wincentego Pola i Michała Heidenreich-Kruka – z nowszych*”. Ta opinia prof. Breita odnosi się na pewno i do rodziny Teisseyre’ów.

Henryk de Teisseyre syn Louisa Stanisława na pewno czuł się już w pełni Polakiem. Urodzony w Wieliczce, studia podjął na Politechnice Lwowskiej (wtedy Akademii Technicznej) jako jeden z pierwszych studentów tej uczelni; był studentem Wydziału Inżynierii w dziedzinie budowy dróg żelaznych. Projektował potem m.in. budowę linii kolejowej Lwów–Tarnów. Zachował się w pamięci Lwowian wiadukt kolejowy „Teisseyre’a” w tym mieście. Henryk Teisseyre założył rodzinę, biorąc za żonę Julię de Belina Węgierską. Jednym z ich dzieci był Karol Wawrzyniec de Teisseyre, o którym w murach tej uczelni nie sposób nie wspomnieć trochę szerzej.

Karol Wawrzyniec, urodzony w roku 1864, po nauce w C.K. Gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie, świadectwo dojrzałości otrzymał w Tarnopolu, z wyróżniającą się oceną w przedmiotach przyrodniczych. Mając 19 lat rozpoczął studia na C.K. Uniwersytecie Wiedeńskim i prawie jednocześnie na Akademii Górniczej w Leoben. Uczęszcza na wykłady ówczesnych sław geologicznych, takich jak Edwarda Suessa, Melchiora Neumayera, Gustawa Tschermaka i innych.

Wawrzyniec (pod tym imieniem Karol Wawrzyniec de Teisseyre występuje w polskiej literaturze geologicznej) zajmował szereg stanowisk w instytucjach naukowych geologicznych i w roku 1882 wydał pierwszą swą rozprawę naukową, nakładem Wszechnicy Jagiellońskiej. Uzdolniony, pracowity i wszechstronnie wykształcony, szybko zdobył uznanie i stopnie naukowe: doktorat na C.K. Uniwersytecie Wiedeńskim i habilitację na Uniwersytecie Lwowskim na Wydziale Filozoficznym.

Wawrzyńca Teisseyre, jako nauczyciel matematyki, historii naturalnej i kaligrafii, pojawił się też w Wyższej Szkole Realnej we Lwowie. Ta Szkoła Realna, po wielu przekształceniach, stała się szkołą-matką dla XI Gimnazjum we Lwowie, którego i ja byłem uczniem w roku szkolnym 1938/39. Mogę więc powiedzieć, że tradycja dydaktyki, wniesiona do nauczania młodzieży lwowskiej m.in. przez Wawrzyńca de Teisseyra z końcem XIX wieku, w jakimś stopniu przeniesiona została na wiek XX i „dotknęła” mojej osoby.

Wawrzyniec Teisseyre nieprzerwanie kontynuował prace naukowe, m.in. na stanowisku geologa naftowego w Rumunii. Na stałe powrócił do Lwowa w 1910 r., gdzie został zaangażowany jako profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Lwowskiego, a w latach międzywojennych rozpoczął wieloletnią pracę naukowo-dydaktyczną na Politechnice Lwowskiej. W roku 1925 został profesorem zwyczajnym Politechniki Lwowskiej i kierownikiem Katedry Geologii i Paleontologii.

Nie można nie wspomnieć w tym miejscu i w tej uczelni o ważnym dla polskiej geologii fakcie naukowym, związanym z osobą Wawrzyńca Teisseyre'a. W latach 1908 i 1919 szwedzki magnetolog A. J. H. Tornquist stwierdził na podstawie wyników absolutnych pomiarów magnetycznych, że granica obszarów zaburzonych i niezaburzonych magnetycznie odpowiada południowo-zachodniej granicy tarczy bałtycko-rosyjskiej i wyznaczył jej przebieg wzdłuż linii: Bornholm – Koszalin – Bydgoszcz – północno-wschodnie obrzeżenie Gór Świętokrzyskich. Linię o zbliżonym przebiegu (rzeka Prut – Berdo – Narol – Radom – Skania) postulował znacznie wcześniej (rok 1893) Wawrzyniec Teisseyre, na podstawie powierzchniowych badań geologicznych.

Granice platformy prekambryjskiej (jako strefę wgłębną rozłamów tektonicznych) określoną przez Teisseyre'a i Tornquista, według ostatnich ustaleń nazywa się „strefą Teisseyre'a – Tornquista – TTZ” w części południowo-wschodniej i „strefą Tornquist'a – Teisseyre'a – TTZ” w części północno-zachodniej tej strefy wgłębną rozłamów.

Strefa ta jest tematem licznych dociekań geologicznych i geofizycznych, w tym szeroko nakreślonych badań metodami głębokich sondowań sejsmicznych, badań magnetycznych i sondowań geomagnetycznych, a także magnetotellurycznych, w ramach krajowych i międzynarodowych programów badawczych, których inicjatywa i kierownictwo naukowe spoczywa w rękach Instytutu Geofizyki PAN, z którego wywodzi się nasz Gość Honorowy, Pan Prof. Roman Teisseyre.

Wawrzyniec Teisseyre żonaty z Janiną Polityńską, ma pięciu synów. Są to Jerzy (mechanik), Henryk (geolog), Kazimierz (prawnik, ojciec Ro-

Prof. Roman Teisseyre odbiera dyplom doktora *honoris causa* z rąk rektora AGH – prof. Ryszarda Tadeusiewicza.

mana Teisseyre, naszego Gościa Honorowego), Stanisław (artysta malarz) i Andrzej (mechanik-konstruktor), którzy ukończyli uczelnie lwowskie, a po II wojnie światowej czterech z nich zostało profesorami polskich uczelni.

Profesor Roman Teisseyre urodził się we Lwowie w roku 1929. Jego rodzice wraz z dziećmi przenieśli się do Warszawy w 1935 r. i tam mieszkali do wybuchu Powstania Warszawskiego. Piętnastoletni Roman brał udział w Powstaniu Warszawskim w plutonie 257. Zgrupowania oddziału AK „Żmija” na Żoliborzu, będąc przed tym członkiem tajnego harcerstwa – Szarych Szeregów. Ojciec Romana – Kazimierz i jego brat – Stanisław walcząc w Powstaniu na Czerniakowie (ojciec) i na Starym Mieście (brat) zostali ciężko ranni. Po 63 dniach trwania Powstania, wraz z ludnością cywilną, Teisseyre’owie przeszli obóz w Pruszkowie, by ostatecznie znaleźć się w Jędrzejowie, a następnie w Krakowie.

Roman zdał małą maturę w Krakowie, a świadectwo dojrzałości uzyskał we Wrocławiu, gdzie rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Po przeniesieniu się Teisseyre’ów do Warszawy podjął studia na analogicznym Wydziale Uniwersytetu Warszawskiego. Pracował także zarobkowo, w ówczesnym Państwowym Instytucie Geologicznym w grupach geoelektrycznej i magnetycznej prof. Henryka Orkisz.

Początki pracy w charakterze nauczyciela akademickiego Roman Teisseyre rozpoczął w Katedrze Geofizyki Uniwersytetu Warszawskiego jako zastępca asystenta u prof. Edwarda Stenza i w Instytucie Fizyki teoretycznej tego Uniwersytetu, u prof. Leopolda Infelda. Doktorat uzyskał w 1959 r., habilitował się na UW w 1961 r. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1967 r., a profesora zwyczajnego w 1974 r.

Od jesieni roku 1953, na propozycje prof. T. Olczaka, związał się z nowo utworzonym Zakładem, a następnie Instytutem Geofizyki PAN. Zorganizował tu Zakład Sejsmologii (kierował nim do roku 1975), kiedy to utworzył Zakład Dynamiki Wnętrza Ziemi. W okresie 1960–1970 i 1972–1989 był zastępcą dyrektora, a w okresie 1970–1972 – dyrektorem Instytutu.

Wspomnę teraz o działalności dydaktycznej Pana prof. Romana Teisseyre’a. Otóż już w roku 1953 na Uniwersytecie Warszawskim był współautorem skryptu pt. *Elektrodynamika Teoretyczna*. W skrypcie tym był autorem rozdziału poświęconego szczególnej teorii względności Einsteina, czym mógł wzbudzać zazdrość u innych, że teorię tę rozumiał (w owych czasach!) i swobodnie ją opisywał.

Inne skrypty dydaktyczne autorstwa Pana prof. Romana Teisseyre to materiały szkoleniowe dotyczące dyslokacyjnej teorii trzęsień Ziemi, wydane przez Przedsiębiorstwo Poszukiwań Geofizycznych w Warszawie,

gdzie był konsultantem przy interpretacji pomiarów elektrooporowych, a także skrypt z zakresu mechanizmu trzęsień Ziemi dla słuchaczy Jego wykładów wygłaszanych dla sejsmologów w Japonii, w ciągu roku 1965.

Prof. Roman Teisseyre jest wybitną postacią polskiego życia naukowego. Swoją niezrównaną klasę potwierdza właściwie na każdym kroku. Oryginalny dorobek naukowy Profesora jest imponująco olbrzymi: obejmuje ponad 250 opublikowanych prac i stale się powiększa.

Wiele prac profesor R. Teisseyre poświęcił jednemu z najtrudniejszych i bardzo kontrowersyjnych problemów sejsmologii – przewidywaniu trzęsień Ziemi, a w szczególności generowaniu pól elektromagnetycznych w procesie rozwoju i przygotowania trzęsienia Ziemi.

Jest głównie teoretykiem zajmującym się fizyką wnętrza Ziemi. Większość prac związana jest z sejsmologią, geodynamiką, a także termodynamiką procesu deformacji i niszczenia skał oraz polem elektromagnetycznym, ale dorobek Jego jest bardzo wszechstronny i zawiera także prace inicjujące nowe kierunki badań czy podsumowujące stan badań geofizycznych. Podejmując próbę przedstawienia Jego najważniejszych osiągnięć należy wymienić prace z wielu zakresów, do których należą:

- dyfrakcja pola elektromagnetycznego na klinie, co jest uogólnieniem teorii Sommerfelda dyfrakcji na półpłaszczyźnie;
- opracowanie podstaw dyslokacyjnej teorii trzęsień Ziemi (wspólnie z Z. Droste); w tym okresie – w połowie lat 50. XX wieku – teorie dyslokacji do sejsmologii wprowadzili Vedenskaja i Steketee, jednakże ta opracowana przez Romana Teisseyre różni się od nich zasadniczo: uwzględnia oddziaływania między dyslokacjami, traktowanymi jako obiekty fizyczne, gromadzące wewnętrzną energię wzdłuż swych krawędzi – linii dyslokacyjnych, i tłumaczy mechanizm uwalniania dużych energii sprężystych;
- rozszerzenie i uogólnienie dyslokacyjnej teorii trzęsień poprzez opracowanie związku pól termicznych w Ziemi z procesami trzęsień;
- wprowadzenie do sejsmologii uogólnionego mikromorficznego opisu ośrodka, co pozwala m.in. na szersze wyjaśnienie procesu deformacji i dyspersji fal, w tym istnienia fal i deformacji skrętnych towarzyszących trzęsieniom. W wyniku rejestracji azymutalnych znajduje sposób na odtworzenie sejsmogramu z falami rotacyjnymi. To pierwszy wynik na świecie, zauważony dopiero w literaturze wiele lat później, kiedy dzięki nowym technologiom i rozwojowi teorii, rozpoczęto w Ja-

ponii i w innych krajach badania sejsmicznych fal rotacyjnych. Ta problematyka jest podstawą do zaproszenia Profesora jako wykładowcy do Szkoły Mechaniki Ośrodków Ciągłych NATO w Islandii. Na początku XXI wieku wrócił do tego zagadnienia po przeszło 25 latach, nawiązał bliską współpracę z wieloma ośrodkami i prowadzi zaawansowane badania obserwacyjno-rejestrujące i prace teoretyczne;

- zainicjowanie nowoczesnych obserwacji sejsmologicznych w górnictwie, będących kontynuacją prac prof. prof. K. Mainke i E. W. Janczewskiego. W szczególności warto przytoczyć pierwsze prace tego typu wdrażane w kopalni węgla kamiennego „Miechowice” w Bytomiu, jeszcze w latach 60. Opracowany model uwzględniający nieścinający mechanizm źródła wstrząsu, wyjaśniał fizykę zniszczenia w źródle, a w szczególności zaskakujące wówczas wyniki doświadczalne wykazujące występowanie w znacznej części mechanizmów ognisk wstrząsów górniczych zmiany objętości górotworu w źródle;
- opracowanie podstaw teorii i interpretacji zjawisk zachodzących przed trzęsieniami Ziemi i wstrząsami górniczymi (teorie procesów narastania naprężeń, indukowanych zmian oporności i generacji pól elektrycznych w obszarach sejsmicznych);
- zainicjowanie badań wstrząsów związanych z ruchem lodowców; badania te kontynuowano w kolejnych wyprawach geofizycznych na Spitsbergen;
- zastosowanie geometrii nie-riemanowskiej do opisu deformacji pól geodynamicznych i pól potencjalnych Ziemi Prace te, a także prace nad ośrodkami mikromorficznymi, nawiązywały do badań czołowych przedstawicieli szkół mechaniki ośrodków, wyróżniały się jednak konkretnymi przykładami zastosowań do sejsmologii i fizyki Ziemi;
- opracowanie podstaw termodynamiki defektów liniowych i procesów związanych z trzęsieniami;
- badanie i interpretacja tellurycznych prekursorów trzęsień Ziemi we Włoszech, Grecji i Chinach;
- opracowanie teorii i numerycznej symulacji sygnałów elektrycznych z obszaru ognisk trzęsień Ziemi;
- opracowanie uogólnionych równań ruchu i związków konstytutywnych dla pól asymetrycznych w ośrodkach ciągłych;
- opracowanie uogólnionego modelu ośrodka ciągłego z defektami i nukleacją deformacji typu rotacji i twistu (prof. Teyssey-

- re zainicjował badania obserwacyjne w tym zakresie i współtworzył metody opracowania danych rejestracyjnych);
- wykazanie na drodze teoretycznej i doświadczalno-rejestracyjnej istnienia fal rotacji (spinu i twistu) w ośrodkach ciągłych, a w szczególności rozchodzących się w Ziemi (na wielkości rejestrowanych amplitud prędkości fal rotacji ma wpływ mechanizm rozrywu w ognisku wstrząsu i struktura ośrodka w pobliżu stacji rejestrującej).

Pomimo, że profesor R. Teisseyre jest przede wszystkim teoretykiem, Jego prace łączą elementy teoretyczne z metodami badań i ich interpretacją. Uczestniczył bezpośrednio w organizacji badań sejsmicznych w kraju, w szczególności w zagłębieniach górniczych, a za granicą w zakresie badań elektromagnetycznych prekursorów trzęsień i fal rotacyjnych. Szereg prac ma wyraźny aspekt użyteczny i praktyczny.

W związku z Międzynarodowym Rokiem Geofizycznym 1957–58 prof. R. Teisseyre został początkowo sekretarzem Komitetu Roku Geofizycznego PAN, a następnie organizatorem i kierownikiem Polskiej Wyprawy Geofizycznej do Wietnamu, gdzie organizował dwa kompleksowe obserwatoria geofizyczne – Phu-Lien i Cha-Pa.

Był organizatorem szeregu międzynarodowych sympozjów naukowych w zakresie fizyki trzęsień Ziemi, badań głębokich struktur i seismologii górniczej; rozwinął szeroką współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi i przez wiele lat uczestniczył w pracach Międzynarodowej Komisji do wykrywania i identyfikacji wybuchów jądrowych w Genewie. W latach 1965–66 pracował jako ekspert UNESCO w International Institute of Seismology and Earthquake Engineering w Tokio; prowadził bliską współpracę z USA (w ramach National Science Foundation); kontynuował współpracę z japońskim University of Hokkaido, Sapporo; Institute of Seismology and Vulcanology Tohoku University, Sendai, oraz prowadził wieloletnią współpracę z prof. E. Vesnenem w Finlandii; rozwijał współpracę z Włochami (Universita degli Studi, Triest oraz Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia) i z Grecją (University of Athens, Physics Department, Solid State Sections. Był visiting professor na Uniwersytecie w Trieście, gdzie prowadził wykłady w Międzynarodowej Szkole Studiów Zaawansowanych przy Centrum Fizyki Teoretycznej i na Uniwersytecie w Strasburgu oraz w Sapporo – Japonia.

Do bardzo ważnego i liczącego się dorobku naukowego prof. Romana Teisseyre, poza licznymi pracami publikowanymi w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, należy zaliczyć redakcje i współautorstwo wielotomowych unikatowych monografii z zakresu fizyki i ewolucji wnętrza

Ziemi, wydanych w znacznej większości po angielsku przez renomowane wydawnictwa zagraniczne (Academic Press, Elsevier) oraz krajowe (PWN). Są to prace, w których w sposób syntetyczny jest ujęta całość problematyki naukowej fizyki wnętrza Ziemi i które stanowią bardzo poważny dorobek światowej geofizyki:

1. *Fizyka i ewolucja wnętrza Ziemi* (dwa tomy, 1983, PWN) – redaktor i autor;
2. *Physics and Evolution of the Earth's Interior* (redaktor międzynarodowej serii monograficznej; 6 tomów; 1984 – 1992; Elsevier – PWN), redaktor i współautor);
3. *Theory of Earthquake Premonitory and Fracture Processes* (1995, PWN) – redaktor i współautor (monografia międzynarodowa, autorzy z Polski, Japonii i USA);
4. *Earthquake Thermodynamics and Phase Transformations in the Earth's Interior* (2001, Academic Press) – współredaktor i współautor;
5. Współautor rozdziału *Physics of Earthquakes* w *International Handbook of Earthquake and Engineering Seismology* (2002, Academic Press).

Działalność prof. Romana Teisseyre w zakresie organizacji życia naukowego charakteryzuje się różnorodnością funkcji i stanowisk w międzynarodowych i krajowych organizacjach naukowych. W latach 1970–76 – był wiceprezydentem, a w latach 1976–1978 prezydentem Europejskiej Komisji Sejsmologicznej. W latach 1970–1975 – był członkiem Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Asocjacji Sejsmologii i Fizyki Wnętrza Ziemi. Jest członkiem rzeczywistym PAN od roku 1980 i przez szereg lat pełnił funkcje przewodniczącego Komitetu Geofizyki PAN, zastępcy sekretarza Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii PAN, sekretarza Wydziału Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych PAN i członka Prezydium PAN. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i Fińskiej Akademii Nauk i Literatury. Jest redaktorem wydawnictwa *Publications of the Institute of Geophysicis Polish Academy of Science*, i *Acta Geophysica Polonica* oraz członkiem Komitetów redakcyjnych czasopism geofizycznych *Gerlands Beitrage*, *Bolletino di Geophysica Teoretica e Applicata*; *Pure and Applied Geophysics*.

Bardzo ważną częścią pracy Profesora było i jest kształcenie kadry, a zwłaszcza prowadzenie prac doktorskich i konsultacje prac habilitacyjnych. Wypromował 20 doktorów, a jego uczniowie są znanymi obecnie w świecie badaczami z zakresu różnych specjalności sejsmologii i fizyki wnętrza Ziemi.

Prof. Roman Teisseyre skupił wokół siebie grono licznych współpracowników, profesorów, docentów, młodych pracowników nauki, którzy pod Jego kierownictwem intensywnie rozwijają teorię i prowadzą badania związane z sejsmologią – teorią i predykcją trzęsień Ziemi. Jest twórcą uznanej w kraju i w świecie szkoły naukowej.

W uznaniu osiągnięć Profesor Roman Teisseyre otrzymał wiele prestiżowych odznaczeń i nagród, m.in. Sztandar Pracy Republiki Wietnamu, Krzyż Oficerski i Komandorski, Order Polonia Restituta, Krzyż Powstania Warszawskiego, uzyskał nagrody Wydziału VII PAN, Sekretarza PAN i Prezesa Rady Ministrów.

Kończąc pragnę jeszcze raz stwierdzić, że Senat AGH podejmując Uchwałę o obdarzeniu Profesora Romana Teisseyre godnością Doktora Honorowego dokonał znakomitego wyboru. Wkład Profesora do nauki polskiej i światowej jest znaczący, a w niektórych obszarach wybitny. Jest On twórcą szkoły naukowej, która wyszła poza granice Polski.

Przytoczone, w dużym skrócie, wątki z bogatego naukowego życiorysu Profesora Romana Teisseyre pokazują, jak wielką osobowością jest nasz Doktor Honoris Causa. Nadanie tytułu i godności doktora Honoris Causa AGH jest z jednej strony należnym uhonorowaniem dzieła wybitnego Uczzonego, a z drugiej strony przynosi zaszczyt naszej Uczelni.

ŹRÓDŁA:

- K o w a l c z u k J., 2002a, *100-lecie Geofizyki Polskiej 1895–1995*. Suplement do wydania II. ARBOR, Kraków.
- K o w a l c z u k J., 2002b, *Wyższa Szkoła Realna we Lwowie i jej przekształcenia (lata szkolne: 1873/1874–1920/1921)*, Tom 1., cz. A [w:] *Szkoły lwowskie – monografie. Historia Szkolnictwa, oświaty i wychowania na ziemiach odłączonych II Rzeczypospolitej – kresach południowo-wschodnich*. Kraków.
- T e i s s e y r e B., 1998, *Uwagi o życiu Wawrzyńca Teisseyre'a z okazji Jubileuszu 150-lecia Politechniki Lwowskiej*. Acta Universitatis Wratislaviensis – Prace Geologiczno-Mineralogiczne, t. 64, Wrocław.

Jerzy Kowalczyk

Powyższy tekst stanowi przedruk (za zgodą Redakcji) z kwartalnika „Przegląd Geofizyczny” L, 2005, 1-2, s. 111-118